

Силабус
навчальної дисципліни
Психодіагностика
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Дошкільна освіта та практична психологія»
Спеціальність 012, А2 Дошкільна освіта
Галузь знань 01
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Сущинська Тетяна Сергіївна
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=3
Контактний тел.	+380992039751
E-mail викладача:	sushchinskaya.tata@gmail.com
Графік консультацій	з 9.00 до 17.00 з понеділка по п'ятницю

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Для денної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	30	30	120	екзамен

Для заочної форми навчання

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	12	12	156	екзамен

Семестр: осінній/весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: психодіагностика, психодіагностичне обстеження, психологічний діагноз, психодіагностична методика, психометричні характеристики методик, валідність, надійність, стандартизація, інтерпретація результатів, психологічний висновок, інтелект, особистість, психічні стани, здібності, мотивація, самосвідомість, міжособистісні відносини.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про психодіагностику як галузь психологічної науки і практики, оволодіння основами добору, проведення, обробки та інтерпретації психодіагностичних методик, розвиток уміння здійснювати психодіагностичну діяльність у межах професійної

компетентності та формування психодіагностичного мислення.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади, принципи, методи, психометричні основи та практичні процедури психодіагностичного дослідження індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Завдання: сформувати у здобувачів вищої освіти уявлення про предмет, завдання, принципи та функції психодіагностики; ознайомити з основними підходами до класифікації психодіагностичних методик та сферами їх застосування; розкрити психометричні основи психодіагностики, зокрема поняття валідності, надійності, стандартизації та норми; навчити добирати психодіагностичний інструментарій відповідно до мети дослідження, віку та особливостей досліджуваного; сформувати вміння проводити психодіагностичне обстеження, обробляти та інтерпретувати його результати; розвивати вміння формулювати психологічний висновок і рекомендації за результатами психодіагностичного дослідження; сформувати навички аналізу складних випадків діагностичної практики та критичного оцінювання можливостей і обмежень методик; забезпечити засвоєння етичних норм і принципів професійного використання психодіагностичних методик; сприяти розвитку психодіагностичного мислення, професійної відповідальності та готовності до практичного застосування психодіагностичних знань.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності.</p> <p>ФК-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.</p> <p>ФК-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p>ФК-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p>ФК-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>	<p>ПРН-24 Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.</p> <p>ПРН-28 Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПРН-29 Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській.</p>

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Вступ до психодіагностики.

Тема 1. Вступ до психодіагностики.

Поняття про психодіагностику. Галузі знань психодіагностики. Історія

психодіагностики. Донаукове використання психодіагностичних процедур. Розвиток психодіагностики у XIX – XX ст. Стан сучасної психодіагностики. Предмет, завдання та функції психодіагностики. Зв'язок психодіагностики з іншими науками. Сфери використання психодіагностики. Основні поняття психодіагностики. Професійно-етичні норми в психодіагностиці. Характеристика основних методів психодіагностики. Їх недоліки та переваги. Спостереження: нестандартизоване і категоріальне (стандартизоване) спостереження. Контекст-аналіз. Діалогові техніки: бесіда, інтерактивні ігри. Правила кваліфікованої підготовки користувачів. Вимоги до користувачів психодіагностичних методик. Комп'ютерна психодіагностика. Комп'ютерна техніка на різних етапах психодіагностики. Огляд і загальна характеристика комп'ютеризованих психодіагностичних методик. Використання психодіагностичних методик онлайн.

Тема 2. Психодіагностика як практична діяльність.

Етапи психодіагностичного дослідження. Психологічний діагноз та його рівні. Основні умови ефективного використання методів психодіагностики в діяльності практичного психолога. Реалізація принципу корекційної мети при розробці діагностичних методик. Правила проведення психодіагностики. Способи пред'явлення результатів випробуваному. Формування психодіагностичного мислення. Психологічне заключення та його інтерпретація. Три основних напрямки використання результатів психодіагностичних методик: прогнозування, діагностика і інтерпретація. Прогнозування. Синхронний і діахронний прогноз. Прогностична і цільова сфери. Функції зв'язку між цільовими і прогностичними ознаками. Короткий, середній та довготривалий прогнози.

Змістовий модуль 2. Психометричні основи психодіагностики. Загальна характеристика психодіагностичних методик.

Тема 3. Психометричні вимоги до психодіагностичних методик.

Психометричні знання, якими повинен володіти практичний психолог. Загальна та диференційна психометрія. Психометричні вимоги до методик. Номотетичний та ідеографічний підходи в сучасній психодіагностиці. Адаптація зарубіжних тестів. Поняття про стандартизацію, репрезентативність, валідність і надійність інструменту психологічного вимірювання. Визначення кількості завдань (специфікація тесту). Основні типи даних в психодіагностиці (L-дані, Q-дані, T-дані). Рівні і шкали вимірів.

Тема 4. Класифікація психодіагностичних методик. Тестування.

Класифікація психодіагностичних методик. Визначення поняття психологічного тесту. переваги та проблеми використання тестового методу в психодіагностиці. Характеристика тестів-опитувальників. Причини невірогідності самозвітів. Способи «захисту» від фальсифікації даних. Достовірність особистісних опитувальників і чинники, що впливають на неї. Фальсифікація та установки на відповіді. Розуміння питань і варіативність відповідей. Узагальнений аналіз чинників, що детермінують відповідь. Основні етапи конструювання тесту. Переваги та проблеми використання тестового методу в психодіагностиці.

Змістовий модуль 3. Проективна психодіагностика.

Тема 5. Історія проективної психодіагностики.

Проективні методики та «проективний» підхід у психодіагностиці. Передісторія проективної діагностики. Теоретичне обґрунтування проективного підходу до діагностування особистості. Підсвідоме і проективні методики. Теоретичні джерела

проективного методу. Значення наукових праць Ф. Гудинафа, Г. Мюррея, Х. Морган, Г. Роршаха, Л. Франка для розвитку проективної психодіагностики. Психоаналіз як теоретична основа розвитку проективних методик. Проекція як психологічний феномен. Проективна гіпотеза. Роль стимулу у проективних методиках. Особливості розробки, застосування та використання результатів проективних методів. Принципи побудови проективних методик за Л. Франком. Метод вільних словесних асоціацій Ф. Гальтона. Історія створення та розвитку малюнкових тестів. Внесок у малюнкове тестування Ф. Гудинафа, К. Маховера, В. Вульфа.

Тема 6. Класифікація проективних методик.

Особливості використання проективних методик. Характеристика проективних методик: переваги і недоліки. Види проективних методик. Методики Г. Роршаха, Г. Мюррея, С. Розенцвейга, М. Люшера та ін. Робота психолога з тестами «Автопортрет», «Намалюй людину», «Неіснуюча тварина», «Будинок – дерево – людина». Виконання проективних методик на виявлення підсвідомих прагнень особистості: „Про що мовчить підсвідомість?» Методики дослідження характеру. Проективні тести: «Намалюй свій характер», «Неіснуюча тварина», «Домінуючі інстинкти», «Методика піктограм» та ін. Специфіка інтерпретації результатів дослідження.

Змістовний модуль 5. Діагностика інтелекту, когнітивної сфери, здібностей дітей та підлітків

Тема 7. Діагностика інтелекту та здібностей дітей дошкільного віку.

Особливості психодіагностики інтелектуального розвитку та здібностей дітей дошкільного віку. Діагностика пізнавальної сфери дитини як основи вивчення її інтелектуального розвитку: образно-логічного мислення (методика «Що тут зайве?»), уваги (методики «Лабіринт», «Знайди й викресли»), творчих здібностей та уяви (методика «Сонце в кімнаті»), мисленневих операцій, причинно-наслідкових зв'язків, мовленнєвого розвитку та довільної регуляції діяльності (методики «Встановлення закономірностей», «Послідовність подій»). Діагностика розвитку пізнавальної сфери дошкільника (діагностичний пакет Т. Піроженко), сформованості соціально-психологічних і сенсорно-пізнавальних компетентностей дітей старшого дошкільного віку (методики І. Карабаєвої, Н. Савінової), психологічної готовності до навчання в школі (методика Н. Стадненко, Т. Ілляшенко, А. Обухівської, експрес-діагностика готовності до школи, модель Ю. Гільбуха). Психолого-педагогічне вивчення відхилень в інтелектуальному розвитку дітей молодшого дошкільного віку (методика А. Обухівської). Аналіз результатів діагностики, визначення рівня актуального розвитку, інтелектуальних труднощів, ознак обдарованості та особливих освітніх потреб дитини.

Тема 8. Діагностика інтелекту та здібностей дітей шкільного віку.

Психодіагностика інтелекту та здібностей дітей молодшого і підліткового шкільного віку. Діагностика пізнавальної сфери школярів як основи оцінювання інтелектуального розвитку: уваги (методики «Таблиці Шульте», «Червоно-чорні таблиці» Ф. Горбова, «Коректурні проби», тест Тулуза–П'єрона), пам'яті (методика «Піктограма», методики короткочасної, опосередкованої, слухової, зорової та образної пам'яті), мислення (методика дослідження спільних рис, тест «Аналогії», методики «Наочні ряди В. Дунаєвського», «Кількісні залежності», «Числові ряди» та ін.). Діагностика відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів (методика Н. Стадненко, Т. Ілляшенко, А. Обухівської), психолого-педагогічна оцінка інтелектуального розвитку підлітків (методика Т. Ілляшенко), загального рівня інтелектуального розвитку та інтелектуальних здібностей (тест інтелекту Р. Кеттелла, тест інтелекту Р. Мейлі, шкільний тест розумового розвитку, методика Д. Векслера,

таблиці Равена, методика Р. Вандерліка, інтелектуальний тест Г. Айзенка). Діагностика креативності, творчого мислення, пізнавальної активності та творчої обдарованості (короткий тест творчого мислення П. Торранса, методика «Креативність», методика Б. Пашнева, опитувальник Г. Девіса, модифікований тест Дж. Гілфорда). Інтерпретація результатів діагностики, диференціація вікової норми, визначення освітніх можливостей дитини, ризиків труднощів у навчанні та ознак інтелектуальної і творчої обдарованості.

Змістовний модуль 5. Діагностика інтелекту, когнітивної сфери, здібностей дорослих.

Тема 9. Психодіагностика інтелекту та когнітивної сфери.

Основні підходи до вимірювання інтелекту. Діагностика ментального інтелекту. Поняття про інтелектуальний коефіцієнт (IQ), «розумовий вік». Тест Біне–Сімона. Шкала Стенфорд -Біне. Роботи В. Штерна. Моделі інтелекту за Терстоуном, Гілфордом, Айзенком, Кеттеллом, Стернбергом. Особливості вимірювання інтелекту. Діагностика структури інтелектуальних здібностей. Батарей Векслера, Антауера, Айзенка. Склад субшкал і субтестів. Обмеження застосування. Тест Дж. Равена. Технологія використання методики Д. Векслера у вивченні інтелекту особистості. Діагностика емоційного інтелекту. Робота психолога з методиками діагностування особливостей пам'яті («Впізнавання фігур», методика визначення короткострокової пам'яті, «Оперативна пам'ять», «Образна пам'ять»), уваги («Коректурна проба», «Таблиці Шульте»), логічного мислення («Прості аналогії», «Складні аналогії», «Порівняння понять», «Числові ряди», «Виключення зайвого»).

Тема 10. Діагностика здібностей.

Поняття про загальні і спеціальні здібності. Факторні теорії здібностей. Класифікації спеціальних здібностей. Окремі тести здібностей і тестові батареї (Батарея диференціальних здібностей). Проблема валідності тестів здібностей. Поняття про "тестовий профіль випробуваного". Галузі застосування тестів інтелекту (виявлення обдарованості, професійне тестування тощо.). Тести досягнень. Галузі застосування: система освіти (тести успішності, дидактичні тести, тести вчителя), профвідбір (тести професійних досягнень), професійна підготовка (професійно-кваліфікаційні тести). Діагностика креативності. Поняття креативності; основні напрямки дослідження в зарубіжній психології. Дивергентне і конвергентне мислення. Креативність і інтелект. Креативність і особистість. Каліфорнійські тести креативності Дж. Гілфорда, їх теоретичне обґрунтування. Тести креативності П. Торранса. Можливості тестів креативності у вимірі творчих здібностей і прогнозі творчих досягнень. Вивчення творчих здібностей у вітчизняній науці. Інтелектуальна ініціатива і метод «креативного поля».

Змістовний модуль 6. Психодіагностика темпераменту та характеру.

Тема 11. Діагностика темпераменту.

Основні методи дослідження темпераменту. Діагностика екстраверсії – інтроверсії, нейротизму. Темперамент, як біологічний фундамент формування особистості. Індивідуальні особливості темпераменту, що регулюють динаміку психічної діяльності в цілому. Однозначна обумовленість загальним типом нервової системи. Опитувальники темпераменту. Вивчення практичних методик оцінки нервової систем (сили, рухливості, рівноваженості). Теплінг - тест. Особливості застосування опитувальників Айзенка, Стреляу, Белова. Зв'язок вираженості поведінкових аспектів з типом темпераменту. Бланкові методи діагностики деяких властивостей нервової системи і другосигнальних

діяльності.

Тема 12. Діагностики особливостей характеру.

Психологічне дослідження акцентуованості характеру. Общее представление о характере. Характер и темперамент человека. Типологии характеров. Дослідження структура характера: врівноваженість – невірноваженість; сензитивність – агресивність; широта – вузкість; глибина – поверховість; богатство, змістовність – бідність; сила – слабкість. Оценка акцентуаций характеру за допомогою опитувальників Леонгарда, Шмішека. Ознайомлення з методикою ПДО (Лічко).

Змістовий модуль 7. Діагностика рис особистості, та вольової сфери особистості

Тема 13. Багатофакторні психодіагностичні методики.

Тест ММПІ як діагностичний інструмент вивчення особистості. Модель «Великої п'ятірки». Особистісні риси як психодіагностична категорія. Теорія рис особистості Р.Кеттела. Багатофакторний особистісний опитувальник Р.Кеттела. Тест-запитальник 16 PF Кеттелла. Історія побудови тесту. Структура та інтерпретація 16 факторів. Правила проведення і підрахунку тестових балів. Шкали стенив. Типові профілі і їх інтерпретація. Спеціалізовані популяційні норми. Рівняння ефективності для прогнозу професійної успішності. Порівняльна ефективність в ситуації експертизи і консультування.

Тема 14. Дослідження вольових процесів.

Воля і проблема усвідомленої саморегуляції. Етапи вольового акту. Компоненти вольового поведінки. Концепції, пов'язані з установкою, мотивацією і здійсненням контролю за дією. Дослідження вольових процесів за допомогою опитувальників на силу волі і Ю. Куля.

Змістовий модуль 8. Психодіагностика емоційної сфери та психічних станів

Тема 15. Психодіагностика емоційної сфери.

Схема спостереження за поведінкою дитини з метою визначення її емоційного стану. Кольорова діагностика емоцій дитини Орехової («Будиночки»). Процедура дослідження. Дослідження вегетативні і невербальні прояви емоцій. Піддаються спостереженню виразні комплекси емоцій (зовнішнє вираження в поведінці). Концепція Г. де Сюпервіля. Практична оцінка експресивного вираження емоцій за допомогою міміки і пантоміміки. Дослідження конфліктних емоційних станів. Афекти, власне емоції, почуття, стрес. Ознайомлення з методиками: FACS, Сонді. Оцінка ситуативної і особистісної тривожності. Опитувальник тривожності Ж. Тейлор. Вивчення методики Спілбергера- Ханіна, 3-ФЛО.

Тема 16. Психодіагностика психічних станів особистості.

Діагностика агресивності (проективні методики, методика Басса-Дарки). Оцінка рівня тривожності та сором'язливості в дитячому віці. Причини появи страхів дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Методика експрес-діагностики емпатії (І.М.Юсупов). Тест вивчення фрустраційних реакцій Розенцвейга. Загальна характеристика. Діагностика настрою, як найтривалішого емоційного стану. Вивчення методики Меграбіяна і колірної тесту ситуативної оцінки настрою. Опитувальник «САН»

Змістовий модуль 9. Психодіагностика мотиваційної сфери особистості.

Тема 17. Психодіагностика мотивів та рівня домагань особистості.

Поняття про мотиви, мотивацію та рівень домагань у вітчизняній і зарубіжній психології. Об'єкт, завдання і методи психодіагностики мотиваційної сфери особистості. Основні показники мотивації. Прямі та непрямі методи психодіагностики мотивів і мотивації. Діагностика мотивації досягнення та прихованих мотивів особистості. Робота з тестами, що визначають мотивацію особистості. Тест гумористичних фраз як засіб діагностики деформацій мотиваційної сфери, актуальних і фрустрованих потреб і мотивів. ТАТ у діагностиці прихованих мотивів. Мотиваційний тест тематичної аперцепції Х. Хекхаузена для вимірювання вираженості мотиву досягнення і мотиву уникнення невдачі. Психодіагностика мотивації в системі освіти.

Тема 18. Психодіагностика мотивів та рівня домагань особистості в навчальній та трудовій діяльності.

Діагностика мотивів, мотивації досягнення та рівня домагань особистості в навчальній і трудовій діяльності. Методика дослідження рівня домагань Ф. Хоппе, моторна проба Шварцландера, розв'язування анаграм як способи вивчення рівня домагань, мотивації досягнення та особливостей вибору завдань. Опитувальник А. Меграбяна для вимірювання мотивації досягнення, «Сітка мотивації досягнення» Х.-Д. Шмальта. Діагностика мотиваційно-потребової сфери особистості в контексті навчальної та трудової активності за допомогою методики мотиваційної індукції Ж. Нюттена, шкали соціальної бажаності Д. Марлоу – Д. Крауна, методики «Діагностика потреби в пошуках відчуттів» М. Цукермана. Аналіз результатів діагностики навчальної спрямованості, мотивації досягнення, рівня домагань і професійно-трудова установка особистості.

Змістовий модуль 10. Діагностика Я-концепції

Тема 19. Психодіагностичні методики дослідження Я-концепції.

Самосвідомість як об'єкт психодіагностики. Особливості психологічного дослідження самосвідомості дітей. Методики діагностики самосвідомості, їх достоїнства й недоліки. Проблема психодіагностики свідомості. Методи та методики психодіагностики свідомості. Самосвідомість як об'єкт психодіагностики. Класифікація методів психодіагностики індивідуальної свідомості та самосвідомості особистості. Поняття про когнітивну диференційованість. Метод «Репертуарних ґрат» Г. Келлі. Методи дослідження свідомості. Методи діагностики особливостей самосвідомості особистості. Робота з опитувальником самоствердження, методикою РСК Дж. Роттера. Діагностика Я-концепції дітей, підлітків та старшокласників.

Тема 20. Діагностика Еґо-станів та виявлення ресурсів особистості.

Діагностика копінг-стратегій на основі моделі BASIC Ph: belief (віра): філософія життя, вірування та моральні цінності; affect (афект): почуття, емоції; social (суспільство), суспільний фактор – функція, приналежність, родина, друзі; imagination (уява): творчість, гра уяви, інтуїція; cognition (свідомість): знання, логіка, реальність, думки; physiology (фізіологія): фізична, чуттєва модальність та діяльність. Діагностика структури особистості за бодинамічною моделлю «Чотирьох аспектів Еґо». Опитувальник діагностики рольових позицій в міжособистісних стосунках «Три Я» (за теорією транзактного аналізу Е.Берна).

Тема 11. Психодіагностика сім'ї.

Тема 21. Діагностика шлюбної та батьківської підсистем.

Методика «Малюнок людини». Методика «Хто Я?». Методика «Статеворольові партнери». Тест «Кола взаємостосунків». Опитувальник «Правда чи помилка». Проективний тест «Сімейна соціограма» (Е.Ейдемільера). Дослідження особливостей

розподілення сімейних ролей, очікувань та домогань в шлюбі. Опитувальник для виміру взаєморозуміння та взаємодовіри подружжя «Спілкування в родині». Виявлення уявлень подружжя про значущість ролей в сімейному житті (опитувальники «Рольові очікування та домагання в шлюбі»; «Розподілення ролей в родині»). Виявлення типового стану індивіда у родині за методикою «Типовий сімейний стан». Опитувальник «Вимірювання установок в сімейній парі». Опитувальник задоволеності шлюбом . Методика «Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях». Опитувальник «Конструктивно-деструктивна сім'я» (КДС). Дослідження конструктивних та деструктивних сімейних каоліцій. Опитування, бесіда, інтерв'ю в дослідженні подружжя.

Тема 22. Психодіагностика батьківсько-дитячої підсистеми. Системний підхід в діагностиці сім'ї.

Проективні методики діагностики дитячо-батьківських стосунків. Основні теми діагностики подружніх стосунків.Співвідношення методів діагностики та факторів незадоволеності партнерськими стосунками. Дослідження індивідуальних особливостей та рівня сумісності. Дослідження рівня задоволеності стосунками в парі та сімейної моделі партнерів. Проективні методики діагностики дитячо-батьківських стосунків. Опитувальники для виявлення особливостей дитячо-батьківських стосунків. Робота з методиками Р. Жіля і Т. Лірі, а також проективними методиками «Моя сім'я», «Сім'я, яку б мені хотілось мати» і тестом М. Люшера для діагностики проблем сімейного спілкування. Діагностика внутрішньосімейних стосунків за допомогою проективної методики «Три дерева», сімейна дошка, системний тест Геринга, опитувальник «Конструктивно-деструктивна сім'я» КДС (Е.Ейдеміллер, В.Юстицкіс), шкала сімейного оточення ШСО, тест «Діагностика згуртованості і гнучкості сімейної системи» FACES-3 (Е.Ейдеміллер).

Змістовий модуль 12. Психодіагностика міжособистісних стосунків

Тема 23. Основні методики психодіагностики міжособистісних взаємин.

Діагностика міжособистісних взаємин на основі суб'єктивних переваг. Методики непрямої оцінки міжособистісних переваг. Діагностика індивідуально-особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні взаємини. Дослідження міжособистісних стосунків та соціально -психологічного клімату в педагогічному колективі. Виявлення агресії в стосунках з колегами та учнями (тест А.Ассінгер). Виявлення рівня комунікативності вчителя. Вивчення рівня задоволеності перебування в колективі. Визначення наявності стресу у педагогічних працівників. Оцінка психологічного клімату в педагогічному колективі.

Тема 24. Особливості діагностики міжособистісних стосунків в дитячих колективах.

Особливості діагностики міжособистісних взаємин дошкільників та молодших школярів. Методичні рекомендації щодо проведення діагностики міжособистісних взаємин дітей. Особливості методу соціометрії в діагностичній роботі з дітьми. Спостереження, як метод дослідження міжособистісних стосунків. Дослідження міжособистісних стосунків дітей за допомогою методу проблемних ситуацій. Психологічні ігри, як метод виявлення лідерського потенціалу дітей. Методики дослідження позиції дитини у взаєминах з оточуючими. Методики дослідження особливостей сприйняття однолітка та уявлень про самого себе.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Специфікою викладання дисципліни є поєднання теоретичного, психометричного, етичного та практико-орієнтованого компонентів. Лекційні заняття спрямовані на послідовне розкриття теоретичних засад психодіагностики, її предмета, завдань, функцій, психометричних основ, класифікації психодіагностичних методик, а також особливостей їх використання в роботі практичного психолога. У межах лекційного курсу розглядаються вимоги до психодіагностичного інструментарію, етапи психодіагностичного дослідження, принципи інтерпретації результатів, формулювання психологічного висновку та специфіка діагностичної роботи з різними віковими й цільовими групами.

Практичні заняття мають теоретико-прикладний характер і передбачають аналіз психодіагностичних ситуацій, добір методик відповідно до запиту, розв'язання ситуативних завдань, опрацювання алгоритмів проведення, обробки та інтерпретації результатів психодіагностичного обстеження. У межах практичних занять здобувачі вищої освіти відпрацьовують уміння аналізувати психодіагностичні випадки, зіставляти результати різних методик, формулювати психологічний висновок, рекомендації та добирати діагностичний інструментарій з урахуванням віку, мети обстеження й етичних вимог.

Самостійна робота та індивідуально-дослідна робота спрямовані на закріплення теоретичних знань і формування практичної готовності до психодіагностичної діяльності. Вони включають опрацювання фахової літератури, психодіагностичних класифікацій і психометричних понять, аналіз діагностичних методик, підготовку повідомлень, виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз психодіагностичних випадків, підготовку психологічних висновків і рекомендацій.

Курс передбачає обов'язкове відвідування лекційних і практичних занять або їх відпрацювання у формі співбесіди чи виконання індивідуальних завдань. Завдання для самостійної роботи є обов'язковими до виконання. Вони можуть виконуватися індивідуально або в малих групах залежно від змісту навчального завдання.

Усі учасники освітнього процесу мають дотримуватися принципів академічної доброчесності. Плагіат та фабрикація результатів дослідження не допускаються. Будь-яке використання наукових джерел, методичних розробок або діагностичного інструментарію має супроводжуватися коректним посиланням на першоджерело.

Використання ШІ під час виконання освітніх завдань здобувачами регулюються тезами щодо політики БДПУ у використанні ШІ в освітньому процесі (визначено засіданням методичної ради університету 17.10.2024, протокол № 2).

У процесі вивчення освітньої компоненти «Загальна психологія» дозволяється використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) (зокрема ChatGPT, Copilot, Perplexity, Gemini та ін.) з навчальною метою – для пошуку наукової інформації, формулювання запитань, підготовки презентацій, створення інтерактивних матеріалів (Kahoot, Quizizz, LearningApps тощо), а також для рефлексії та самоосвіти.

Разом із тим, використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності: результати, створені за допомогою ШІ, повинні бути критично осмислені, перевірені та адаптовані студентом; забороняється видавати відповіді або тексти, згенеровані ШІ, за власні без належного опрацювання; у письмових роботах рекомендується вказувати факт використання ШІ (за потреби – у примітці або списку джерел).

Викладач може використовувати інструменти ШІ для розроблення навчальних і діагностичних матеріалів, створення інтерактивних завдань, тестів, візуалізацій, а також для індивідуалізації навчального процесу та підтримки студентів у дистанційному форматі.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

презентації, схеми й таблиці з психодіагностики, бланки та зразки психодіагностичних методик, стимульний матеріал, діагностичні картки, ілюстративні матеріали для проведення окремих методик, кейси професійних ситуацій.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний та семестровий контроль за умов змішаного навчання та (або) з використанням технологій дистанційного навчання може проводитися на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, додатки від Google.

Форми оцінювання: усне та письмове опитування, експрес-контроль, виступи здобувачів вищої освіти під час обговорення питань, тестування, розв'язування ситуативних задач.

Критерії оцінювання: повнота, усвідомленість, логічність знань; вільне володіння матеріалом; глибина та всебічність розкриття змісту теоретичних питань та практичних завдань; рівень виявлення аналітичних вмінь, вмінь обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу; самостійність та аргументованість відповідей; обґрунтованість висновків; вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються, та вміння застосовувати теоретичні знання під час вирішення практичних ситуацій.

Загальна кількість балів за опанований курс.

До балів, які здобувачі освіти отримують під час поточного контролю (максимальна кількість балів - 50) додаються бали за результатами екзамену (максимальна кількість балів - 50). Всього здобувачі можуть отримати 100 балів.

Бали за поточний контроль для денної форми навчання.

Загальну суму балів за поточний контроль, самостійно опановані теми семінарських занять, самостійну роботу та індивідуально-дослідну роботу поділяють на кількість кредитів дисципліни (6): робота на семінарі (15 тем \times 5 балів = 75 балів); самостійно опановані теми семінарських занять (9 тем \times 5 балів = 45 балів); самостійна робота (24 теми \times 5 балів = 120 балів); індивідуально-дослідна робота (12 завдань \times 5 балів = 60 балів). Загальна сума становить 300 балів. Після поділу на 6 здобувач може отримати максимально 50 балів.

Бали за поточний контроль для заочної форми навчання.

Загальну суму балів за поточний контроль, самостійно опановані теми семінарських занять, самостійну роботу та індивідуально-дослідну роботу поділяють на кількість кредитів дисципліни (6): робота на семінарі (6 тем \times 5 балів = 30 балів); самостійно опановані теми семінарських занять (18 тем \times 5 балів = 90 балів); самостійна робота (24 теми \times 5 балів = 120 балів); індивідуально-дослідна робота (12 завдань \times 5 балів = 60 балів). Загальна сума становить 300 балів. Після поділу на 6 здобувач може отримати максимально 50 балів.

Бали за екзамен для денної та заочної форми навчання.

Екзамен проходить в усній формі за білетами (30 варіантів). Кожен білет складається з теоретичного питання (максимальна кількість балів - 20) та практичної ситуації (максимальна кількість балів - 20). До результату відповідей за білетом додаються бали за оформлення та презентацію індивідуально-дослідного завдання (максимальна кількість балів - 10)

Критеріями оцінювання під час заліку є:

№	Критерій оцінювання	Зміст критерію	Макс.
---	---------------------	----------------	-------

			бал
1	Теоретична підготовка	Оцінюється повнота, правильність і усвідомленість знань з основних тем курсу: предмета, завдань, функцій і методів психодіагностики, психометричних основ, класифікації психодіагностичних методик, особливостей психодіагностичного процесу, принципів інтерпретації результатів і формулювання психологічного висновку. Враховується логічність, послідовність, термінологічна точність і наукова коректність відповіді.	10
2	Аналіз психодіагностичної ситуації	Оцінюється вміння аналізувати психодіагностичну ситуацію, визначати психологічну проблему, мету обстеження, запит, особливості досліджуваного, умови проведення діагностики та чинники, що можуть впливати на результати.	10
3	Добір і обґрунтування психодіагностичного інструментарію	Оцінюється вміння доцільно добирати психодіагностичні методики відповідно до мети обстеження, віку, індивідуальних особливостей досліджуваного та змісту запиту. Враховується здатність обґрунтувати вибір методик, їх психодіагностичні можливості, доцільність використання та обмеження.	10
4	Практико-методична грамотність	Оцінюється вміння визначати послідовність психодіагностичного обстеження, описувати процедуру проведення методик, принципи обробки й інтерпретації результатів, формулювати психологічний висновок і рекомендації відповідно до змісту завдання. Враховується методична доцільність, точність і професійна логіка запропонованих рішень.	10
5	Професійна аргументація, етика і рефлексія	Оцінюється здатність аргументувати власні рішення, дотримуватися етичних принципів психодіагностичної роботи, враховувати межі професійної компетентності, конфіденційність, добровільність участі, коректність інтерпретації та представлення результатів. Враховується вміння формулювати обґрунтовані висновки й бачити прикладний аспект психодіагностичної діяльності.	10

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	A
78-89	B
65-77	C

58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні:

1. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посіб. К.: Академвидав, 2009. 464с.
2. Горленко В. М., Острова В. Д., Сосновенко Н. В., Ткачук І. І. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. / за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106 с. ISBN 978-617-7118-30-4.
3. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 296 с. ISBN 978-617-673-217-4.
4. Панок В. Титаренко Т. Основи практичної психології: Підручник. К.: Либідь. 1999. 536с.
5. Психодіагностика: Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів / За.ред. М.С.Корольчука. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2007. 400 с.

Додаткові

1. Бойбіна Ю.В., Гончарова С.В. Обліково-звітна документація шкільного психолога. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 216 с.
2. Готовність та адаптація дитини до школи / Упоряд.: О.Главник К.: Главник, 2007. с.192. (Серія «Психол.інструментарій»)
3. Данильченко Н. О., Вертель А. В., уклад. Психодіагностика : практикум. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2010. 140 с.
4. Діагностичний інструментарій психолога / упоряд. Т.Гончаренко. К.: Шк.світ, 2008. 128с.- (Б-ка «Шк.світу»)
5. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007.
6. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ : Педагогічна думка, 2016. 219 с. ISBN 978-966-644-426-7.
7. Кокун О. М., Мороз В. М., Лозінська Н. С., Пішко І. О. Збірник психодіагностичних методик для професійно-психологічного відбору кандидатів на військову службу за контрактом у Збройних Силах України : методичний посібник. Київ : Освіта України ; ФОП Маслаков Руслан Олександрович, 2021. 74 с. ISBN 978-617-7993-78-9.
8. Лемак М. В., Петрище В. Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики. Ужгород : Вид-во Олександрів Гаркуші, 2012. 616 с.
9. Марінушкіна О.Є., Замазій Ю.О. Порадник практичного психолога. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 236.
10. Пляка Л. В., Огарь С. В. Психодіагностичний комплекс з вивчення особистості студента : практичний посібник. Харків : НФаУ, 2016. 124 с. ISBN 978-966-615-490-6.
11. Протокол з діагностики та терапії ПТСР Національного інституту клінічної

- майстерності Великобританії (NICE). Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2015. 63 с.
12. Туріщева Л.В. 101 схема й таблиця. На допомогу шкільному психологу. Х.: Вид. група «Основа», 2008.
 13. Чабан О. С., Хаустова О. О., Асанова А. Е., Трачук Л. Є., Асонов Д. О. Практична психосоматика: діагностичні шкали : навчальний посібник / за заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. 2-ге вид., виправл. і доповн. Київ : Медкнига, 2019. 112 с. ISBN 978-966-1597-65-4.

Інформаційні ресурси

1. Електронний курс «Психодіагностика» в Moodle за посиланням <https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=3>
2. <https://psycho-test.org/uk.html>
3. <https://cbt-therapist.net/>
4. <https://quizly.com.ua/>